

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De conditionibus boni & mali Medici. Cap- XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

diant, & vt ei se subditi, suaque omnia sincere aperiant.

ep 14 ad
heacr.

Quæ si seruaerint, assequantur id, quod in S. Seuero Sulpitio laudat S. Paulinus, Domestico- rum eius mentionem faciens, vt pueris suis illos Deus idem faciat. quod ipse cunctis est, vt eos, & quasi Dominos reuerentur, & quasi Patres dili- gant.

CAPVT DECIMUMSEXTVM.

De Conditionibus boni, & mali Medici.

Quod si querat aliquis primò quæ signa sint imperiti, & insufficientis Medici, cui cura- tio aliorum tutò committi nequeat.

in Pf. 61.

Respondeo, primum signum esse, si morbum curet non euulla priùs morbi radice, quæ reli- ctâ, sanum corpus non erit, morbo semper ex eâ excrecente. Pulchrè hoc de Spirituali & cor- porali Medico sic docet S. Ambrosius: Quia per inobedientium culpa irrepserat, dum mandata Diuina temerantur, obedientiam vitique præ cæteris debuit re- formare, vt seminarium erroris excluderet. Fibra enim inde manuerat, & idè sicut bonus Medicus radices priùs vlceris debuit amputare, vt medicamentorum sa- lubre remedium, vulneris ora sentirent. Frustrâ enim cicatricem curaueris, si serpent interiora contagiâ: imò acerbatur vulnus, si foris clauditur, cum interius vul- nus exaestuat. Nam quid proderat donasse peccatum, si peccandi maneret affectus? Hoc erat non sanare cicat- tricem, sed claudere. Idè primum omnium Spiritu- alibus Medicis curandum est, vt affectus, & vehementes inclinationes, ac prauis peccatorum habitus euellantur, iis modis, qui præscribuntur à Sanctis. Atque hæc est è caulis vna & quidem præcipua, cur multi Nouitij, vix è Nouitiatu e- gressi, statim dissoluantur, & irreligiosè viuant, quia non benè penetrarunt in Nouitiatu, quàm graue malum sit minimum peccatum veniale, & quàm perniciosum impedimentum sit ad perfectionem, violationes paruorum regula- rum. Hæ sunt enim radices duæ omnium nos- trorum malorum, & vitæ liberæ ac dissolutæ. Idè sapientissimus Medicus S. P. N. Ignatius, in primâ hebdomadâ tot remedia præscripsit in Exercitiis, contra peccata, & in toto libro Exer- citiorum ad nullum alium morbum sanandum tot antidota, & tam efficacia reliquit; quia vo- lebat omnium malorum, & morborum radi- cem funditus euellere: Idè tanquam medici- næ exordium præscripsit sapientissimus & ex- pertus Medicus, primò ponderationem finis, qui solus benè penetratus, potest hominè red- dere statim sanctum, Deo iuuante: vti apparuit in Virgine illâ sanctâ, Mariâ Bonauenturâ, quæ in secundâ Meditatione de fine, ita conuersa est, vt ab eo puncto vitam egerit sanctissimam, constanter ad mortem canonizatione dignissi- mam. Idem in tot aliis in Hispaniâ & Italia

compertum est. Secundò, tot Meditationes de peccatis, & repetitiones de iisdem, S. Pater proposuit. Tertio, Examina varia. Quarto, Con- fessiones. Quintò, alias meditationes de in- fernò &c. Hinc ergo curatio spiritualis incho- anda. Nam sicut duo sunt officia Medicinæ, inquit S. Prosper, vnum quo sanatur infirmitas; se. 13. aliud, quo custoditur sanitas; ita duo sunt dona gratiæ, in sententia Aug. vnum quod auferit cupiditatem, aliud, quod facit ani- mi perseverare virtutem. Ad hæc autem dona gra- tia, cooperari debet Medicus, vt primò circa euulsionem cupiditatis peccatorum, & imper- fectionum, tanquam radicem, laboret; tum circa acquisitionem virtutum, iuxta illud Psal- mi; Declina à malo, & fac bonum. Mos est Medico- rum, inquit S. Chrysostomus, vt non priùs morbos abigant, quàm eorum fontes ocludant: Exempli cau- sa, cum à prauo humore & corruptâ fluxione infe- stantur oculi, medicus omittens pupillam agrum cura- re, capitis curam gerit, vbi radix & fons erat egrotati- nis: ita quoque Christus curaturus paralyticum per- tectum demissum, priùs malorum fontem reprimit. Fons quidem malorum & radix, & mater est omnium natura peccati: illi dicitur ait: Confide fili, dimittuntur peccata tua, & illic dicit ait: Ecce sanus factus es, noli am- pliùs peccare.

Secundum signum est mali Medici, si mem- bra putrida, alia quoque putrefacientia non ab- scindat. Ignem, inquit S. Gregorius Nazianze- nus, interdum, & ferrum, asperioraq; medicamenta Medicus adhibebit, quæ etsi perquam molesta esse vi- deantur, nihil tamen eorum perinde arduum, atque difficile est, atque mores, & affectum medicari. Id- è perniciosi sunt Communitati, illi spirituum Medici, qui non efficiunt è Societate infecti- nos aliorum, stultâ commiseratione ducti: & quod peius est, si duos eodem morbo laboran- tes, in eodem Domicilio collocent. Deplora- uimus non semel talem conuenientiam quo- rundam Medicorum, quæ hâc ratione & pa- lam, & per occultas schedas multis irremedia- biliter nocuit, & malum sic propagatum oc- cultè, ad multos annos durat, nec apparet: & semper tanquam occultum carcinoma, etiam sana membra occultè depascit. Quod sanè non leue malum est. Nam, vt scribit S. Gre- gorius Papa, Si medicinalis artis minima ignari, secundum vlcus ceruerent, & tamen secare recusarent, profectò peccatum fraternæ mortis ex solo torpore committerent. Quanta ergo culpâ inuoluantur, aspi- ciant, qui, dum cognoscunt vulnè a mentium, curare negligunt ea, sectione verborum (multò magis sepa- ratione ab aliis, ne alios inficiant.) Vnde & be- nè per Prophetam dicitur: Maledictus, qui prohibet gladium suum à sanguine. Gladium quippe à sangui- ne prohibere, est, predicationis verbum à carnalis vita interfectione retinere. De quo gladio rursum dicitur: Et gladius meus manducabit carnes. Et subdit, tales, talem cum sententiâ damnationis amitte- re. Quod si omisso correctionis verborum dam-

damnabilis est, quanto magis factorum, dum ab aliis non separantur, etiam domicilio, non solo cubiculo, perniciosis moribus, vel dictaminibus imbuti.

Quocirca Sacrum Concilium Tridentinum inter monita Superioribus Ecclesiasticis data, hæc quoque præcipit: Diligentis & pijs simul Pastoris officium est, morbis quibus leuia primùm adhibere fomenta; post, ubi morbi grauias ita possidet, ad aciora & grauiora remedia descendere: sui autem, ne ea quidem proficiant, illis subiacendis, ceteras saltem oves à contagionis periculo liberare.

Tertium, si omnes morbos, & omnes infirmos vnâ eademque medicinâ, vno eodemque modo curet. Non omne vulnus, inquit S. Ignatius Mart. emplastro curatur, vehementiores morbi accessiones, infusationibus feda. Et S. Chryostomus: Medicus se penumero multa contraria facit, sed non contraria ratione, imò eadem & conueniente. Sapere enim vrit, & non vrit: secat & non secat, vnum & eadem corpus: nunc amara, nunc dulcia pharmaca adhibendum offert. Et facit quidem contraria, sed simili ratione, atque eadem. Vnum enim finem spectat, nimirum agri sanitatem. Idem alio in loco: Nec exhortatione, ac consilio indigent cuncta peccata, sed sunt, que breui & celerimâ solent sectione curari. Et quemadmodum inter vulnera, que tolerabiliora sunt, lenioribus cedunt medicamentis, que verò putrescenda sunt, & incurabilia, queq; reliquum corpus depascuntur, acumine ferri, flammaque indigent, sic nimirum & inter peccata, erga quædam, prolixiore cohortatione opus est, cætera durioribus sunt reprehensionibus castiganda. Proprietà iussit quoque Paulus non in omnibus cohortatione ne vti, sed & increpare durè, sic dicens: Quam ob causam increpa illos durè. Nam, vt S. Gregorius Nazianzenus citatus à S. Gregorio Papa, idem asserente, ait, non vna eademq; cunctis exhortatio congruit, quia non cunctos par morum, qualitas astringit. Sapere namque alijs officium, que alijs proficiunt. Et medicamentum, quod hunc morbum imminuit, alteri vires iungit: & parui, qui vitam sortium roborat, paruulorum necat: Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum, vt & sua singulis congruant, & tamen à communis adificationis arte nunquam recedat. Quid enim sunt intente mentes auditorum, nisi, vt ita dixerim, quedam in citharâ tensiones strata chordarum, quas tangendi artifex, vt non sibi ipse dissimile canticum faciant, dissimiliter pulsat. Et idcirco libere consonam modulationem reddunt: quia vno quidem plectro, sed non vno impulsu feruntur. Vnde & Doctor quisque, vt in vna cunctos virtute charitatis adificet, ex vna doctrinâ, non vna eademq; exhortatione corda tangere audientium debet.

S. Clemens Papa inter Apostolorum monita refert etiam hoc: Tu vti clemens medicus, peccatores omnes cura, vtens accommodatis ad salutem medicamentis, non modo secando, vrendo, nouaculam adhibendo, sed etiam alligando, exsecando, iniucendo me-
Lancij Oplsc. Tom. 2.

dicamenta leuia, cicatricem obducendo, emolliendo sermone consolatoris. Si vulnus altum fuerit, reficito suauis unguento, vt repletum reliquis partibus aquetur. Si fordes collegerit, nouacula perpurgato, hoc est, sermone ad incidendum idoneo. Si intumuerit, id acri colliro complanato, hoc est, iudicij nimis. Si serpat, cauterio cohibeto, tabernq; exciditio inimij acrimoniâ. Quod si hæc feceris, viderisq; à pedibus vsque ad caput non prodesse fomenta: Non oleum, non fascias, sed serpere tabem, superareq; omnem medicinam, veluti cancrum omnia membra excedentem, tunc re multum consideratâ ac deliberatâ, adhibitisque alijs peritis medicis, tabidum membrum abscondito, ne totum Ecclesiæ corpus contabescat. Noli igitur esse facilis ad abscondendum, neque citò ad dentatam ferram curras, sed primam vitæ cultello, abscessum diuidens, vt causa qua dolorem faciebat expulsa, corpus sine dolore conseruet. Quid si aliquem impenitentem, atque obduratum videris, tunc cum tristitiâ & luctu medicinam respuentem, ab Ecclesiâ absconde. Tollite enim malum de vobis, & timoratos facite filios Israël. Et rursum: Non accipies personam diuitis in iudicio, & pauperis non misereberis in iudicio: quoniam iudicium Domini est.

Hinc S. Gregorius copiose ostendit, toto illo libro in 36. capitulis, aliter esse admonendos iuuenes, aliter senes, aliter letos, aliter tristes: aliter subditos, aliter Prælatos, aliter sapientes, aliter hebetes: aliter impudentes, aliter verecundos, aliter proteruos, aliter pusillanimes; aliter impatientes, aliter patientes; aliter beneuolos, aliter inuidos; aliter simplices, aliter impios; aliter incolumes, aliter egros; aliter eos, qui flagella metuunt, & idè innocenter viuunt, aliter qui sic iniquitatibus duruerunt, vt neque per flagella corrigantur; aliter nimis tacitos; aliter multiloquos vacantes; aliter pigros; aliter precipites; aliter mansuetos, aliter iracundos; aliter humiles; aliter elatos; aliter pertinaces, aliter inconstantes; aliter gula deditos, aliter abstinentes; aliter peccatos; aliter discordes; aliter seminantes iurgia, aliter pacificos; aliter peccatorum carnis conscios; aliter ignaros; aliter eos, qui admissa deplangunt, nec tamen deserunt, aliter qui deserunt nec tamen plangunt; aliter, qui illicita, que faciunt etiam laudant; aliter, qui accusant praua, nec tamen deuitant: aliter qui concupiscentiâ rapinâ sperantur, aliter, qui in culpâ ex consilio ligantur; aliter, qui, licet minima, illicita tamen faciunt; aliter qui se à paruis custodiunt, sed aliquando in grauioribus demerguntur; aliter, qui bona nec inchoant, aliter, qui inchoant, minime consummant; aliter, qui mala occultè agunt, & bona publice; aliter, qui bona, que faciunt, abscondunt, & tamen quibusdam factis publice, malè de se opinari permittunt. Docet quæ totâ illâ parte sui Pastoralis, quomodo singulorum morbi curandi sunt diuersis admonitionibus, & doctrinis; quæ sanè ex Virgilio, Cicero, & Aristotele, ac Suario, peti non possunt. Merito ergo S. P. N. Ignatius, vt in eius vita scribit Ribadeneyra, vi-
122.
15. c. 10.
superabat Gubernatores aliorum, & Magistros, qui in
Spi-

Spirituale vitâ ceteros omnes ex se metirentur, & ad eandem, quam vitilem ipsi sibi experirentur, viuendi, orandis rationem reuocarent. Hoc periculosum valde dicebat esse, & hominis multiformis gratia Dei dona, variâq; Spiritus Sancti distributiones, ignorantis. Ideo gubernandi alios regendis, prouinciam vix vlli tradebat, cuius spectata virtus, diuq; probata antea non fuisset. Et sanandis morbis, qui iidem videbantur omnino, diuersas, interdum etiam aduersas, & contrarias adhibebat medicinas. Nam alium blandè curabat, ac suauiter, durè alium & seuerè: exitus tamen ostendebat, semper eam curationem fuisse cuique adhibitam, quæ optima cuique esset, & accommodatissima. Hæc & plura alia præclara, in citato capite narrat Ribadeneyra, valde digna lectu pro spiritali regimine aliorum.

123. *Quantum signum insufficientis Medici est, si semper amaris medicinis, vel sectione venæ, vel inuisione igneâ curet omnes infirmos. Verum quidem est, quod ait B. Laurentius Iustinianus, esse nunnullos, qui magis asperis inuentionibus, quam dulcibus verbis emendantur, salibusq; dura, & fortis increpatio proferenda est, semper tamen erga illos compassio seruetur in corde. Et exemplo S. Ignatij, ablit acrimonia verborum, conuitia magis, quam monita spirans, & commotione animi, non feruore zeli, sed furore iracundiæ æstuantis. Ordinariè tamen, vt ibidem idem Sanctus, docet Christo mandante frater blandè, & dulciter, corripiendus est, nam mollibus potius quam duris sermonibus compungitur animus delinquentis.*

Hinc Ioannes Auila, vir sanctus & Apostolicus in Prouinciâ Beticâ Concionator, multorum eximiorum virorum in Spiritu Magister, inter alios celeberrimi illius Ludouici Granatenfis tot spiritualium librorum æternâ memoriâ & lectione dignorum scriptoris cum S. P. N. Ignatio mitteret; Gasparem Loartem & Didacum Gufmanum Societatem ingressuros, eorumque talenta describeret, & modum quo eos in Spiritu rexerit sic scripserit Cordubæ An. 1554. 27. Iulij. Ego illos educaui suauiter, imitando modum, quo Dominus illos educauit. Et hunc credo ei placere, quia qui potest proficere suauitate Euangelij, non conuenit illi austeritas Legis: & amor, quem à Domino receperunt, facit illos capaces, vt illi seruiant cum amore, vt iplemet optat.

l. 3. epist.
320.

Docuit hoc multè antè S. Isidorus Pelusiota, S. Chrylostomi Discipulus, Monachorum Præses, sic ad Theodosium Episcopum scribens: Per commiserationem ac mansuetudinem, vir sapientissime, calamitates eorum, qui in tentationes inciderunt, lenire adnitere, atque ipsos leni ac suauis sermone ad hilaritatem trahere, merorisq; radices euellere. Nam si hoc ex te intelligant, quod si iuste inuectæ sunt, delictorum leuationem efficiunt, sin autem cum nihil sceleris admisissent, oboriri permixta sunt, corouas conciliabunt, non modò conceptum animo merorem profigabunt, verum etiam lætitiâ perfundentur. Multi enim morbi suauibus, & non acerbis medicinis curan-

di sunt. Quod si sectio, vel vltio adhibenda sit, vt sæpe debet; non vultu furorem spirante, nec manu graui, sed veluti suspensâ adhibenda sunt: & alio modo, quam adhibeantur à tortore, & carnifice non sanitatem, sed perniciem adferentes. Tales sunt, qui morbos spiritus curant in virgâ ferreâ, sarcasmis, aculeisq; iracundis verborum, vel conuictis, ex quibus non medela, sed animorum alienatio, & morborum incrementum nasci solet. His norandum est illud S. Gregorij Papæ monitum: sæpè deterris frangitur, cum fracturâ incautè colligatur, ita vt grauius scissuram sentiat, si hanc immoderatius ligamenta constringant. Vnde necesse est; vt cum peccati vulnus in subditis corrigendo restringitur, magnâ sollicitudine etiam districtor ipse moderetur, quatenus sic iura discipline contra delinquentes exerceat, vt pieratû viscera non amittat. Hanc ob causam cum in Patre S. Chrylostomus contra prædones multa dixisset, & auaritiæ vitium insectatus fuisset, intermisit hanc materiam, & hanc attulit causam: Age paululum hodie cedamus ipsis, vt à dolore possint respirare; neque frequenter icti à medicina resiliant. Ita faciunt & Medici, emplastra post sectiones imponunt, ac medicamenta: tum aliquot dies elabi sinunt, dum ea excogitant, quæ dolorem possint mitigare. Hos vtique nos etiam hodie imitemur, ac cedamus ipsis, vt ex collatione nostrâ vilitatem percipere valeant. Quæ de re iterum paulò post sermo recurret.

124. *Quantum signum est mali Medici, si non expurgato corpore præbeat antidota. Vidi, inquit S. Basilus. Medicos non prius præbentes salutaria medicamenta, quam antè vomitionibus (vel purgationibus) eam materiam, quæ morbum egnebat, vacuam fecissent. Verum & vas, si re liquidâ malè olenti vngum fuerit, nec post elurum, recipit boni vnguenti influxionem. Hoc commune est vitium in spiritualibus medicis imperitis, qui punctâ perfectionis magnâ suis proponunt, (vt sunt indifferencia, resignatio, vel mortificatio tantum, & laborum externorum indiscreta fatigatio,) non æquè verò laborant, vt à frequenti in peccata lapsu, præsertim deliberata, & grauiora, suos expurgent, & ad mortificationem internarum passionum, ac perpetuam sui victoriam, suauibus sed efficacibus modis, industriisq; inducant: & ad ardentissimum perfectionis desiderium, illudq; constanter permanens, exeitent; quod nisi perpetuò duret, nullus est sperandus stabilis in virtute progressus.*

125. *Sextum signum imperiti & insufficientis Medici Spirituales est, si violentè curet infirmos, exigens ab illis, vt statim sint sani & robusti. Hoc factis ostendunt illi, qui à tyrone in viâ spiritali, vel ab eo qui est in statu incipientium, (vt sunt nostri Iuniores & Nouitij) exigunt tantam perfectionem in moribus externis, & statu interno, quanta debet esse in senibus, multis annis in studio virtutum se exercen-*

tibus: Admonendi sunt Pastores, inquit S. Gregorius Papa, ut considerent, quid structuris recentibus necdum solidatis, si signorum pondus superponitur, non habet acinum, sed ruina fabricatur. Ecce. Prædicator, inquit, auditoris sui animum ultra vires non trahat, ne ut ita dicam, dum plus quam valet, tenditur, membris chorda rumpatur, eosque tanquam cōpedibus quibusdam constrictos, vel detrusos in carcerem ita premunt; & hac ratione cogunt bonitatem simulare, vel certè ad quandam defperationem adigunt.

Hoc in suo regimine diligenter vitabat S.P.N. Ignatius. Ideo vehementer improbauit factum P. Ludouici Consalui, tunc Domus Professæ Ministrum, quod nobilem quandam Nouitium, valde Romæ notum, vix in Societatem receptum, ipso tyrocinij eius exordio, iusserit fabricatorum, murum exitum Domus Professæ erigenti ad plateam frequentissimam, calcem, & lateres suppeditare, spectantibus multis externis, qui illac transeunt, ei notis. Agnouerat enim materiam cor S. P. Nostri Innocentem illum vehementer confundi, eam ob causam, idè statim eum inde iussit discedere, nec vaquã eò, (nisi ipse illum misisset) redire. Ministrum verò monuit, non imponenda, probationis etiam causa, tenellis plantis, nec dum diuturnã virtutum exercitatione corroboratis, talia onera, quæ vel frangere, vel scèdè eas incuruare possent. Quod ipsum à P. Consaluo in Diario gestorum S. Ignatij legi descriptum. Eandem ob causam, cum Domus Professæ Minister, Nouitium quandam vehementis naturæ, & viuacis ingenij apud Ignatium accuseret, ac quasi minus quietum, morigerum, ac tractabilem insectaretur. Ignatius hæc, audiente Ribadeneyrã, respondit Ministrum: Minus, quæso, & blandius. Equidem istum ipsum, quem tu tam acriter reprehendendum putas (à quo Ministrum virtutem veteranorum exigebat) plus ego in via Dei paucis mensibus profecisse arbitror, quam duos illos integro anno. Nominabat autem duos omnium ex Fratribus candidissimos, & lenitate quadam ingenij, ac morum suauitate, maxime amabiles. Non sunt ergo violentè adigendi ad studia virtutum, præsertim tyrones. Quæ de re hoc est S. Chrysostomi, optimi morborum spiritualium Medici, iudicium: Qui fuerit sub vinculo bonus, nunquam profectus erit bonus: simul ac enim vi nulla cogetur, liber ipse ad ingenium subito conuersus, iterum descessit. Facile enim, ut idem alibi dicit, planta nuper confusa reuelitur: & aedificium recenter fundatum à vexantibus facile subuertitur. Ideo nec Deus violente (exceptis priuilegijs quibusdam magnis Sanctis cōcessis, ut S. Paulo Apostolo, S. M. Magdalena, S. Andrea Faustulano, S. P. N. Ignatio, & alijs non nullis) verget vite mutationem, & ascensum ad altos gradus perfectionis. Quod hæc similitudine aptè declarat S. Chrysostomus: Quemadmodum optimi Medici, eos, qui difficili diuturnoq; morbo decumbunt, varijs medicinis ad sanitatem restituunt, nõ Lancicy Opusc. Tom. 2.

semper vienes arte interim enim non nihil cupientibus diuersa, (non noxia) obsecundant: sic Deus corruptos non impellit magnã vi ad virtutem, sed mansuetè, & sensim promouet. Imò plerumque portat ouem inuentam, non percussam: ne immanior scissura fiat, aut error productior. Sanè si & natura & ars, Deo sic volente, sensim sua ad maturitatem ducit opera; magna indiscretio, & temeritas est, ita vigere hominem ad supernaturalia opera gratiæ, quæ nõ sunt ita in eius potestate, ut opera naturæ, ut statim assequatur, quæ multi Sacerdotes, & Superiores longo spatio annorum vix sunt allecati. Aptè hoc declarat expertus vitæ Spiritualis Magister, S. Macarius: Quemadmodum in vitæ imperfectus infans, non quamprimum conrescit in hominem, sed paulatim formatur, neque mox perfectus homo euadit, sed longo annorum successu augetur, & vir efficitur: est, veluti seruina tritici aut hordei, quæ terra mandata, non statim radicem producant, sed vbi transeunt hyemes & venti, tunc opportuno tempore spica nascuntur: eodem etiam modo in rebus, Spiritualibus, vbi tanta est sapientia & subtilitas, paulatim augetur homo, euaditq; in virum perfectum, & plenitudinem ætatis: non, ut quidam dicunt, exuere, (ex præiis habitibus seculi, statim omnibus) & Induere; virtutibus perfectis statim acquirendis: quas fortè nec ipse Spiritualis Medicus habuit, tunc, dum esset in eo statu, in quo nunc suum infirmum, indiscretè ad eas impellit. Quæ in re charitatis habenda est ratio magis, quam Regulæ, quando huius obseruantia vergeti non potest, sine maiore damno subditi, à re aliquã abhorrentis, quæ seculo Superioris præcepto, possit sine peccato omitti. Ideo S. Bernardus discretissimus Superior, tradens modum dispensandi in S. Benedicti Regulã, dum iusta causa dispensationem exigit (iusta autem causa est charitas sola) sic acutè monet: Dei Regula charitas, Regule S. Benedicti iure preponitur. Esto proinde, ut interdum Regula licita, cedat pro tempore charitati, cum ratio necessitatis, vel charitatis exegerit. Et ut idem ca. 8. ait: Ponant Præpositi metam obedientiæ subiectorum, ex votis laborum ipsorum, non suorum, desideriorum, mouentes eos, non cogentes ad celsiora, condescendentes eis, cum necesse fuerit ad remissiora, non cadentes cum eis.

Septimum signum Medici imperfecti est, præpostera curatio, si dum infirmus pluribus morbis laborat, pluribusque in membris, occupet se Medicus circa morbos, minus periculosiores verò vel negligat, vel curet minus. Tales sunt ij, qui magis exterioribus attendunt, quam interioribus, & solidis virtutum iudicandis studijs; qui exteriores inurbanitates, & defectus magis conantur emendare, quam internum hominis statum rectè ordinare. Vnde nascitur, ut à curatione talium Medicorum liberati, ferè peius quam antea vix sint egrotasse, egrotent, & magis peritorum Medicorum curationem respiciant, & sensim se reddant incurabiles, & ad spirituales mor-

128.

l. de præcepto & dispensat. cap. 7.

129.

I. 3. ep.
337.

mortem sibi viam sternant. Quâ de re sic scribit S. Hieronymus Pelusiota, multorum Monachorum Superior, ad Theodosium Episcopum: *Quemadmodum optimus Medicus ad aegrotantis naturam subsidium arte instructus & armatus, cum variis morborum generibus corpus obsidetur, aduersus eum, qui acrius vrget, in procinctu stans (qui enim cum salutem afferre liceat, id facere negligit, interitus causa est) eos, qui meram ad dilationem admittunt, in posterius seruat, ne alioqui, dum hos vicisse sibi videtur, ab illo, qui etiam victoriam eam, qua extitisse videbatur, in cladem conuertit, imprudens superetur; eodem modo tu quoque medendarum animarum scientiam prudentiam temperans, ad id, quod amplius vrget, oculorum aciem intende. Nam eo sanato, spes est fore, vt reliqua etiam sanentur.*

130.
Eccli. 18.
18.
Maximus
ser. 50.
h. cum
Santonin.
& Aure-
lianus a-
cti sunt in
exilium.
to. 5. l. 62.
in Patal.

Octauum signum mali Medici est, si videns signa futuri morbi prænuncia, non præbeat præsernatiuam Medicinam, contra illud Spiritus Sancti monitum: Ante languorem adhibe medicinam. Idem Demadas maiorem iis Medicis deberi dicebat gratiam, qui morbum ingruentem atcerent, quam, qui iam præsentem pellerent. Superioribus, inquit S. Chrysostomus, non lapsi cæsum debent esse cura, sed & stantes: illi quidem, vt erigantur; hi vero ne cadant: illi vt ab vrgentibus malis liberentur, hi ne incurram in molestias imminentes. Et, vt idem alio in loco ait, Hoc prouidi est Medici, vt non presentia tantum mala, depellat, sed & aduersus futura premuniat. Quod eò magis curandum est Medico, quia facilis est acere morbum, ne nos inuadat, quam contra eum curare. Idem Spirituales Medici reprehensionem merentur, qui suæ curæ commissos, cernentes non curare minima, non conuersari cum melioribus, non colloqui de rebus spiritualibus, ingredi cubicula aliorum sine necessitate & fructu, in Sacrificio Missæ semihoram non explet, cum elegantibus, sine adolescentibus, sine feminis sæpe & diu colloqui, non apparente rationabili causa talium colloquiorum: si talia permittant, & non adhibeant præseruatiua monita, hæc omnia verantia & impediencia. Ex talibus enim neglectis, graues morbi nascuntur, curatu deinde difficiles. Idem humani respectus, & offendendi alios metus abiiciendus est, ne sint eorum è numero, de quibus ita scribit S. Gregorius Papa: Sæpe Rectores improvidi, humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt: & iuxta veritatis vocem, nequaquam iam gregis custodia pastorum studio, sed mercenariorum vice deseruiunt, quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt. Hinc namq, eos per Prophetam Domino increpat, dicens: Canes muti, non valentes latrare. Hinc rursus queritur dicens: Non ascendistis ex aduerso, nec opposuistis murum pro Domo Israël, vt stare in prælio in die Domini. Ex aduerso quippe ascendere est, pro defensione gregis, voce libera huius mundi potentatibus, quibus non æquiualent disciplina Religiosa parum addicti, & politicè procedentes cum do-

131.
1. p. Palt.
cap. 4.132.
112. 6. 10.Ezech.
13. 5.

mestis) contraire: & in die Domini stare in prælio, est, prauis decertantibus ex vestigia amore resistere.

Nonum signum imperiti Medici est, præcepta curatio, non suo tempore, sed citius, quam par sit, porrecta medicina. Sunt enim quidam morbi, qui moram aliquam postulant. Medicus, inquit S. Ambrosius. Non statim adhibet medicamentum languori, si dolor seruet, somenta adhibet, vt minuetur dolor. Si febris exarsuat, remedij tempus expectat. Alioqui in medio febris æstu porrecta portio noceret, non prodesset. Ita dum subditus vehementi irâ ardens furit, monitorum bonorum non est locus. Expectandum, vt furor ille abscedat, tunc erit magis idoneus, vt paternâ Medici curatione inueteret. Interim ponderanda sunt, quæ dici apto tempore debent infirmo, vt inueniat, ne quid inconsideratè prolatum igdat potius quam sanat. maturanda sunt omnia profundâ consideratione, & communicatione cum Deo, inspiratore sancti consilij. Absre non facinus, inquit S. Gregorius Papa, si ad argumentum rationabilium, vsus rerum irrationabilium colligamus. Apta namque edificatombus de syluis ligna succiduntur, nec tamen adhuc viridibus, adificum pondus imponitur, nisi eorum viriditatem multorum diuorum moras sicauerit, & apta ad necessarium vsus fuerit. Quæ obseruantia si forte negligitur, citius superpositâ mole franguntur & gignit ruinam, ad auxilium res prouisa. Hinc etenim & Medici, qui curam gerunt de corpore quædam aduortia, recentibus adhuc confectionibus formata indigent non offerunt, sed maceranda temporibus derelinquunt. Nam si immature quis dederit, dubium non est, quia sit causa periculi res salutis.

Decimum signum insufficientis Medici, est diu dilata curatio. Morbi enim periculosi, qui vix quandoque apparent, sed à peritis agnoscuntur, celeritate curantur. Hinc prædenter Ouidius pro remedio fœdi amoris suadebat.

Principis obsta, sero medicina paratur,

Cum mala per longas inualuerit moras.

Tales morbi sunt vehementes contra uocationem tentationes, familiaritates periculosè inchoatæ, auctio ab Instituto, & bonâ viuendi ratione, & per clandestinas murmurationes ac praua in contrarium dictamina, à tentatis torborati capta S. Chrysostomus cicato illo Christi dicto Matth. 28. Non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, vt pereat vnus de pusillis istis: An non igitur absurdum est, si cum Christus pusillorum tantam curam gerat, nos eos prædesidia contemnamus? Noli hoc dicere, vnus est, sed vnus contemptus morbum transmittet ad ceteros. Modicum enim fermentum, inquit, totam massam fermentat. Atque hoc est, quod omnia perdit, ac destruit, quod pusillos aspernemur: propterea magna sunt vlcera, quemadmodum ferè fit, vt magna fiant exigua, si conuenient cura sit adhibita.

Vndecimum signum, si semper medicinis suauibus vtatur, vel vngat, quando membra lectione

ten incisione venæ vel ulceris opus habent. Quâ de re S. Chryostomus: Quomodo Medicus si morbum sectione indigentem, vñctione, aut emplastro curare voluerit, citò quorbum incurabilem efficiet, cum congruam non adhibeat medicinam, ita si quis filios nimis usus lenitate arguat. Et alio in loco idem: Non semper expedit pharmaca lenia adhibere, sed quâdo viciis curationi resistit, oportet styptica, & mordacia adhibere, quo morbo occurratur cuius. S. Bernardus hoc ipsum commendat.

Duodecimum sequitur, desperare de sanitate infirmi. Non statim resiliendum à curatione, etsi non statim succedat. Gutta cauat lapidem, non vised sepe cadendo, sic quod vnâ hebdomadâ vel mente obtineri non potuit, potest sequenti. Quâ de re S. Chryostomus: Habet hunc morem Medicus, quamvis videat morbos esse grauiore, quam vi arte curari possunt non omittit tamen officium suum, vt si forte possit egrum vel longo tempore reparare, praesentiam artis ostendat: quod si nihil amplius proficit, habeat excusationem maiorem, ed quod nihil praetermisit, quod ad se pertineret. Prosequenda itaque est aegri curatio cum spe sanationis. Nam, vt ait idem S. Chryostomus alio in loco, Etsi hodie verbis tuis non obtemperat, postea obtemperabit, & si neque secundo vel tertio admonenti obtemperabit, iterum tamen te videns vrgentem, forte erubescet: & reueritus tuam curam ab his qua offendunt desistet. Et nunquam dic, quia semel & iterum & tertio & saepius dixi, & nihil proficit: Ne dicere desinas: nam quando magis tu perseveraueris, tanto magis & merces tibi crescet. Non videtis quanta omnium Deus nos longanimitate tolerat, & quomodo quotidie negligimus obtemperare eius mandatis, & neque sic cessat à curâ nostra: Simili modo & nos erga fratres nostros bene affecti, magnam faciamus diligentiam, & oblectemur maligno illi demoni, vt irritos eius faciamus conatus.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De modo exigendi rationem conscientie à senibus & Patribus matura virtutis, ac iis qui diu cum laude in Societate Domitilia & Prouincias gubernarunt.

Um primus Prouincialatus in Prouincia Lithuaniz mihi à R. P. Mutio Generali impositus esset, proposui ei varia dubia, optans me, & in me alios Prouinciales instrui, circa modum suauiter exigendi à subditis, praesertim senibus & maturis, rationem conscientie. Ad haec ita mihi respondit.

Hic respondebo ad dubitationes à R. V. propositas circa modum exigendi rationem conscientie.

Primo querebat: An Superior, qui semel accepit ab aliquo rationem conscientie, praesertim à personâ magis virtutis & auctoritatis (vt sunt Professi antiqui, & qui cum laude gubernarunt, & similes) possit annis

sequentibus, non exigere ab illò ita exactam, vt exigi solet ac debet à iunioribus?

Respondeo, Superiorem non solum posse à talibus non ita plenam, & distinctam rationem conscientie exigere, sed etiam non debere, nisi ratio aliqua extraordinaria (quod rard fieri solet) intercurrerit, quae accuratorem conscientie rationem à talibus exigendam vrgeat.

Secundo querebat: An Superior, dum habet plenam subditorum suorum notitiam, possit ordinare, vt quisque rationem conscientie reddat Confessorio, aut Patri Spirituali?

Respondeo, Etsi §. 40. Summarij Constit. insinuet, Superiorem posse aliquando, alteri exactionem rationis conscientie committere, tamen non conuenire, vt id faciat, nisi magnâ causa vrgente: cum exactio rationis conscientie in Societate, vnum sit ex precipuis, & maxime propriis Superiorum officis, quod proinde ipsi non facile alteri committere debent.

Tertio querebat: An Superior officio satisfaciatur, si post acceptam semel ab aliquo exactam rationem conscientie, aliis deinceps annis à prouentioribus aetate & virtute Patribus, aliud non petat, quam vt si post redditam vltimò rationem, aliquid habeat ad conscientia sua manifestationem, quod Superiorem scire conueniat, illud dicat?

Respondeo, Superiorem videri tali modo officio suo satisfacere, neque ad exactiorem questionem obligari.

Quarto querebat: An Superior à Patribus magna auctoritatis, & quorum virtus multis annis, in variis officis explorata est, possit, ne quidem primo anno suae gubernationis plenam & accuratam, qualis ab aliis exigere debet, rationem conscientie exigere, sed aliud ab eis non postulare, quam vt dicant, si quid habeant, quod ad manifestationem suae conscientie Superiorem scire cupiant?

Respondeo, Posse etiam primo anno Superiorem à talibus Patribus aliud non exigere, & plerumque conuenire, vt amplius ab eis non requiratur, praesertim cum tales sponte suâ sese liberalius plerumque Superiori manifestare soleant, quam subinde alij, à quibus plenior conscientie ratio exigitur. Atque huc me S. R. V. Sacrosancti & orationibus commendo, Romae 11. Ianuarij. 1631.

CAPVT DECIMVM OCTAuum.

De modo gubernandi & instruendi Nouitios, religiosos, & tirones in vita spirituali.

VT Nouitij pro totâ vitâ bene instruantur, aliisque vitâ spiritualis tirones in statu seculari constituti; bene studendi sunt ipsò initio eorum vitâ spiritualis in quatuor rebus.

Prima est, summum odium & horror carnis, sui peccati, etiam minimi, praesertim deliberati, ita vt nulla res creata sit, quâ magis abhor-